

Ingenting nytt



Bo Sigrell & Lena Teurnell | **NARCISSISM – jag, mig och mitt**, Lind & Co, 2011. 205 sider

Bo Sigrells bok om narcissism som gavs ut 1994 var en gedigen genomgång av narcissismbegreppet och hur det vuxit fram i takt med de psykoanalytiska teorierna. När han nu kommer med en ny bok i ämnet och skriver den tillsammans med Lena Teurnell, även hon psykoanalytiker, är det med stort intresse vi öppnar boken. Den psykoanalytiska skolbildningen har under de senare åren fått ge plats för det kognitiva och beteendeterapeutiska perspektivet med en mängd självhjälpböcker i kölvattnet. Nu kanske psykoanalytikerna åter tar plats på scenen och visar att de «gamla» teorierna fortfarande håller måttet.

Inledningen gjorde oss betänksamma. Paret Sigrell och Teurnell skriver att

Det är ingen slump att omtanken om nästan så hårt måste präntas in i oss att den återfinns i ett av de tio budorden: «Du skall älska din nästa såsom dig själv».

Referatet är inte ett av de tio budorden. Det är först i Nya testamentet som Jesus säger till sina efterföljare att de skall älska Gud över allt och sin nästa såsom sig själva. Nåväl, tänkte vi, kanske är kritiken för petig. Det spelar nog ingen roll att man hämtar bibelcitat lite hur som helst i våra dagar. Det är ändå så få som känner till Bibeln.

Att en sårad självkänsla hos en narcissist är farlig, att raseriet faktiskt leder till våld, nämns tyvärr bara i bisatser

I de första kapitlen gör författarparet en viktig distinktion mellan *sund narcissism*, *narcissistiska försvar* och *patologisk, förvriden narcissism*. Det sistnämnda är den narcissistiska personlighetsstörningen enligt gängse psykiatriska diagnossystemen och det är den boken är ägnad. Orsaken till störningen ligger hos föräldrarna/vårdnadsgivarna. Om de är för kritiska alternativt för idealiserande laddas de narcissistiska försvarerna och utvecklas till en störning. Narcissism kan också utvecklas senare i livet, hos den mobbade, eller tvärtom; hos idolen som får otillbörlig beundran. Störningen är alltså kopplad antingen till en skadad eller till en orealistiskt hög självkänsla med skam som utmärkande affekt. Skammen hos en narcissist är så osmältbar att den blir till en skamlöshet – som får omgivningen att skämmas.

Michael Jackson är ett exempel på en narcissist, enligt författarparet. Han skall ha tagit, tillsammans med sin läkare, kontroll över «*vakenhet och vila? kommando över flera av de begränsningar som naturligt styr våra liv och detta blev till slut hans död.*» Orsaken till Michael Jacksons för tidiga död var väl läkarens bristande kunskap om syretillförsel vid användande av ett sövningsmedel, snarare än en narcissistisk personlighetsstörning. Boken haltar på fler ställen på grund av sådana generaliserande slutsatser.

Läsaren får veta hur relationen till narcissistiska föräldrar, partners, arbetskamrater; främst chefer och politiska makthavare påverkar oss och mer eller mindre förstör våra liv. Inga nya tankar om problematiken eller dilemmat i samvaro med narcissisten presenteras. Inte heller något ifrågasättande av klyschorna om den narcissistiska människan eller hans/hennes uppvaktande följe. Råden som ges är att hålla egna gränser, att lära sig säga «nej» och att förstå sig själv och sina reaktioner. Allt är rätt, men så allmänt hållet att det känns ytligt och distanserat.

Men boken bjuder också på några överraskningar; att Pippi Långstrumps skamlösa beteende grundas i att hon skäms över att vara en ensam och övergiven liten flicka, är en. En annan att författarna lyckas skildra narcissisten på ett ganska lättamt sätt, nästan vardagsnära. Vi kan alla känna igen oss i de exempel som ges. Men att en sårad självkänsla hos en narcissist är farlig, att raseriet faktiskt leder till våld, nämns tyvärr bara i bisatser. På det sättet passerar boken utan att riktigt göra intryck. Inte heller hjälper illustrationerna över relationsmönster med cirklar fulla av plus- och minustecken oss att hantera de farliga och faktiskt mycket destruktiva situationer som både partners och behandlare utsätts för.

Boken ger en allmän beskrivning av narcissisten. De teoretiska diskussionerna som säkert föregått texten, hade varit mycket intressanta att få ta del av. Den psykoanalytiska förklaringsmodellen till narcissism har, i denna bok, varken fördjupats eller utvecklats, sedan Sigrell kom ut med sin bok om narcissism 1994. Snarare tvärtom.

Anmeldt av psykolog Gunilla Nilson og specialistpsykolog/forfatter Thomas Silfving